

ARHEOLOGIE

SĂPĂTURI ARHEOLOGICE ÎN AȘEZAREA NEOLITICĂ DE LA CĂPLENI (JUD. SATU MARE)

NETA IERCOȘAN

Săpăturile arheologice efectuate în campaniile din anii 1986—1987 pe teritoriul localității Căpleni, comună suburbană orașului Carei, județul Satu Mare¹, au vizat în punctul de hotar denumit „Togul lui Reök“, cercetarea unei așezări și a unor complexe datând din epoca neolitică². Așezarea a fost descoperită în anul 1985 prin cercetări de teren³, iar celelalte obiective în primăvara anului 1986, când lucrările de excavare a unui canal de irigații au afectat mai multe complexe arheologice neolitice. Obiectivul se găsește la aproximativ 1 km vest de localitatea Căpleni și la aceeași distanță, nord, de orașul Carei, în marginea câmpiei joase Ecedea (115—118 m altitudine).

A. Canalul de irigații, orientat E—V (râul Crasna — Ferma 9 I.A.S. Carei), în lungime de circa 3 km, cu lățime de 8 m și o adâncime de 2,5—3 m, a urmat traseul unei zone mai joase, probabil inundabilă în unele perioade istorice⁴. În zona menționată, acesta a intersectat mai multe complexe arheologice, care se profilau clar în maluri. Au fost identificate un număr de 13 complexe: 11 gropi, un cuptor de ars ceramică și un mormânt de înhumăție, dintre care au fost cercetate 6 : 4 gropi, cup-

¹ Localitatea Căpleni este cunoscută în literatura arheologică prin descoperiri mai vechi: o așezare neprecizată din epoca bronzului A. Vende, *Szatmár vármegye (monografie)*, Budapesta, f.a. (1910), p. 409; St. Mărcuș, *Sătmar, fragmente istorice și culturale, aspecte sociale*, Oradea, 1938, p. 71, o așezare de tip „atol“ din epoca bronzului timpuriu: I. Ordentlich, *Marmația*, II, 1971, p. 22; T. Bader, *Epoca bronzului în nord-vestul Transilvaniei*, București, 1978, p. 35 și 122, Pl. XI/B; *Mărturii arheologice din județul Satu Mare*, 1980, p. 10; I. Némethi, *Satu Mare StCom*, V—VI, 1981—1982, p. 178—179, două depozite de bronzuri, unul descoperit în 1897: T. Bader, *op. cit.*, Pl. LXXIX/1—5; I. Némethi, *op. cit.*, p. 180 și unul în 1972: I. Némethi, *SCIVA*, 29, 1978, 1 p. 115—117, fig. 11/6—7 și 12/1—4; *idem*, *op. cit.*, p. 180; T. Bader, *op. cit.*, Pl. LXXIX/6—11; *idem*, *Die Fibeln in Rumänien, PBF*, XIV, 6, München, 1983, Pl. I, iar în ultimul timp prin descoperirile din epoca neolitică: I. Némethi, *op. cit.*, p. 178—179; *ibidem*, VII—VIII, 1986—1987, p. 16—17 și 22—26; N. Iercoșan, *Satu Mare StCom*, VII—VIII, 1986—1987, p. 143, 145; *idem*, *Acta MP*, 11, 1987, p. 73—76.

² Concomitent au mai fost cercetate o necropolă eneolitică (cond. șantier I. Némethi) și așezarea de tip „atol“ (cond. șantier T. Bader).

³ I. Némethi, *op. cit.*, p. 26, fig. 22/10—13; N. Iercoșan, *ibidem*, p. 145.

⁴ Câmpia Ecedea s-a format prin desecarea mlaștinii cu același nume la sfârșitul sec. al XIX-lea: *Szatmár vármegye*, p. 26—30; A. Bogdan, *Câteva considerații fizico-geografice asupra Câmpiei Ecedea*, *Probleme de geografie*, V, București, 1957, p. 122—123; A. Bogdan, M. Călinescu, *Județul Satu Mare*, 1976, p. 13, 25; *Satu Mare*, monografie, 1980, p. 12.

torul și mormântul. Dintre celelalte gropi 3 au fost distruse aproape în întregime de lucrările de excavare, iar 4 nu au putut fi dezvelite datorită unor condiții obiective. Și la acestea însă, prin taluzarea malurilor canalului s-au putut efectua observații relative (formă, dimensiuni, conținut).

După formă și dimensiuni s-au putut stabili trei tipuri de gropi:

1. *Gropi de mari dimensiuni, cu două variante:*

- a. cele cu fundul aproape drept (plat) cu lungimi de 4—6 m, lățimi de 2—3 m și adâncimi de 1,5—1,6 m, de formă regulată și care se adâncesc drept sau puțin oblic (G.1 și G.3),
- b. cele săpate în trepte, de formă neregulată, care au un prag de 1,2—1,5 m la mijloc și dimensiuni mai mari (7,3—7,6 m lungime; 5—6 m lățime și adâncimi de peste 2,2 m) — G.4 (PL. 1/2), G.9 și G.10.

2. *Gropi de dimensiuni mijlocii*, au fundul plat sau puțin adâncit la mijloc, lungimi de 2,5—3,5 m, lățimi de 1,5—2 m și adâncimi de 0,5—1,5 m (G.2; G.5; G.6 și G.7).

3. *Gropi de mici dimensiuni*, de formă cilindrică cu diametrul de 1 m și adâncimea de 1,5 m (G.8).

Menționăm că la unele gropi, una din dimensiuni nu a putut fi stabilită cu precizie, datorită deranjărilor, iar la cele săpate în trepte la adâncimea de 2,2 m nu s-au putut degaja o suprafață mică datorită infiltrațiilor masive de apă din canal. Conținutul gropilor este unitar. Toate conțin: fragmente ceramice, chirpici cu urme de pari și nuiete, bucăți de vatră spartă, cenușă, cărbuni, oase de animale, fragmente de râșnițe și șlefuitoare din piatră, microlite și deșeuri din obsidiană, dar proporțiile diferă de la o groapă la alta. Destinația gropilor a fost aceea de exploatare a lutului necesar la confecționarea vaselor, a vetrelor de foc și la construirea locuințelor în așezarea din apropiere, care, apoi, au fost umplute cu resturi menajere provenite din așezare.

Gropile mari din prima variantă și cele mijlocii nu au putut fi folosite ca bordeie de locuit, deoarece în această zonă joasă nu s-a remarcat nici o urmă de strat de cultură preistoric, stratigrafia în malurile canalului prezentându-se astfel: sol-vegetal: 15—20 cm, o depunere de mlaștină brun-albăstruie: 20—25 cm și solul viu-argilă nisipoasă de culoare galbenă cu congrețuni calcaroase.

Tipurile de gropi menajere de dimensiuni mari și mijlocii de la Căpleni au perfecte analogii cu cele din așezările similare, datând din aceeași perioadă de la: Moftinu Mic „Pescărie B”, Pișcolt „Lutărie” și „Cărămidărie”, Sanislău și Tiream⁵, iar groapa nr. 8, de formă cilindrică cu groapa nr. 11 din așezarea de la Moftinu Mic⁶.

Cuptorul de ars ceramică a fost descoperit în zona unde se concentrează cele mai multe gropi (cinci). Întrucât acest complex a făcut

⁵ Gh. Lazarovici — I. Nemeti, *Acta MP*, 7, 1983, p. 21—24, fig. 3—6.

⁶ I. Nemeti, *Satu Mare-StCom.*, VII—VIII, p. 102.

obiectul unei comunicări aparte⁷, nu considerăm necesar reluarea prezentării acestuia. Cuptorul aparține tipului denumit în groapă simplă și reprezintă prima descoperire de acest fel, datând din epoca neolitică din nord-vestul României⁸ (PL. 1/3).

Mormântul de înhumatie (M.1/1986, PL. 1/4 și 2/b) este situat la o distanță mai mare de celelalte complexe, cca 400 m și de așezare la cca 300 m. A fost săpat într-o groapă menajeră neolitică (G.1) și constituie, probabil, o înmormintare ulterioară. Groapa are o lungime de 4 m și o lățime de 2 m (cât s-a păstrat după excavarea canalului) și o adâncime maximă de 2,2 m. Scheletul era culcat pe partea dreaptă, orientat ENE (capul) — VNV (picioarele) se găsea la 1,5 m adâncime. Poziția picioarelor era puțin îndoită, a brațelor nu se poate preciza, fiind deranjate de lucrări. Nu se poate preciza nici forma gropii mormântului și nici inventarul funerar, materialele din groapă fiind răvășite. Pe baza poziției, a orientării și a ritului funerar, presupunem, cu unele rezerve, datarea mormântului în eneoliticul timpuriu (Tiszapolgár?)⁹ (fig. 2/1—9, inv. 7631—7640).

B. Așezarea neolitică (fig. 1/a) se află în apropierea complexelor, la 120 m V de concentrarea acestora, pe o ridicătură de mici dimensiuni (65×60 m); un grind sau o terasă neînundabilă din marginea fostei mlaștini Ecedea. Diferența de altitudine între zona joasă a complexelor descrise mai sus și așezare este de 3 m. Aceasta a avut, probabil, o înălțime mai accentuată față de zona înconjurătoare dar procesele de denudație și lucrări agricole au aplatizat-o, fără însă ca stratul de cultură preistoric să fi fost prea mult deranjat. De pe suprafața așezării au fost adunate, prin cercetări de teren: fragmente ceramice, microlite din obsidiană, chirpici și oase de animale (inv. 7227—7228). A fost sondată cu două secțiuni: S I/1986 de 30×1,5 m, orientată NV-SE, care a intersectat zona centrală și panta sudică (pl. I/1). PL. 1/1 și S II/1987 de 20×1,5 m, perpendiculară pe prima, orientată NE-SV, în zona centrală (fig. 1/a). Stratigrafia verticală a așezării, pe baza celor două secțiuni se prezintă astfel:

- 0—25 cm, sol vegetal, deranjat de lucrările agricole;
- stratul de cultură apare imediat sub solul vegetal și variază ca dimensiuni și consistență. În zona centrală a așezării are o grosime de 60—70 cm, iar pe pantă numai 15—25 cm și este mai sărac din punct de vedere arheologic;
- urmează un strat de sol roșcat de 20—25 cm grosime (10—15 cm pe pantă) steril arheologic. Puținele fragmente ceramice și microlitele

⁷ N. Iercoșan, *Acta MP*, 11, 1987, p. 73—76.

⁸ *Ibidem*, Din păcate deranjările mari din așezarea neolitică de la Moftinu Mic „Pescărie” B, zona I, groapa nr. 3, nu au permis observații revelatoare pentru identificarea unui astfel de complex, vezi, I. Némethi, *op. cit.*, p. 102.

⁹ În anul 1977, în așezarea de la Tiream, datând din faza mijlocie a grupului Pișcolt cu ceramică pictată, a fost descoperit un mormânt de înhumatie în poziție întinsă pe spate, orientat SV (capul) — NE (picioarele), la baza stratului de cultură neolitic. Mormântul fiind deranjat de lucrări, nu au fost posibile și alte observații. Informații, I. Némethi. Menționăm că la cca 300 m V de M₁, a fost cercetată o așezare Tiszapolgár — I. Némethi, *Acta MP*, XII, p.

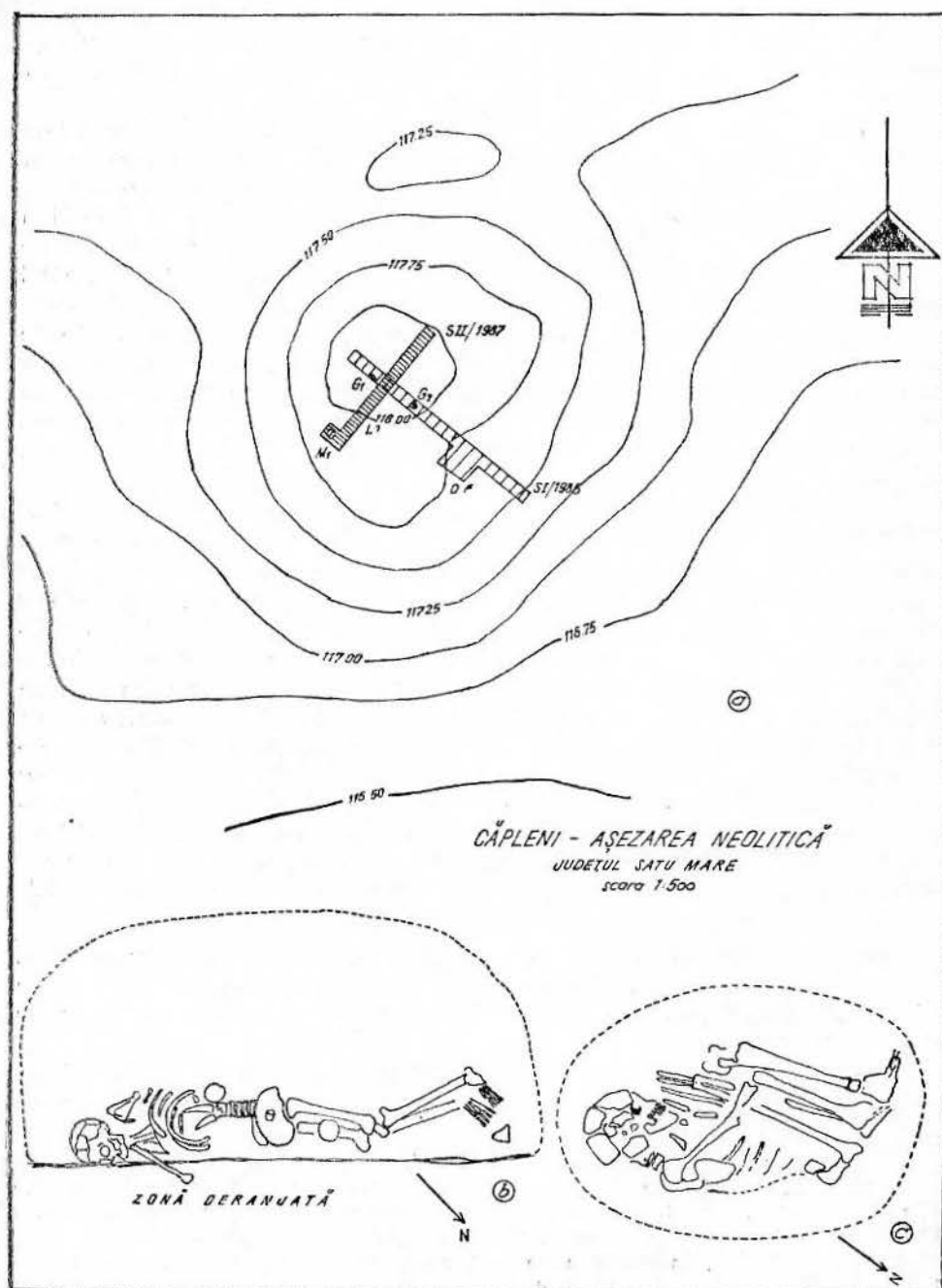

Fig. 1. Căpleni: a. Așezarea neolitică — plan; b. M.1/1986; c. M.2/1987.

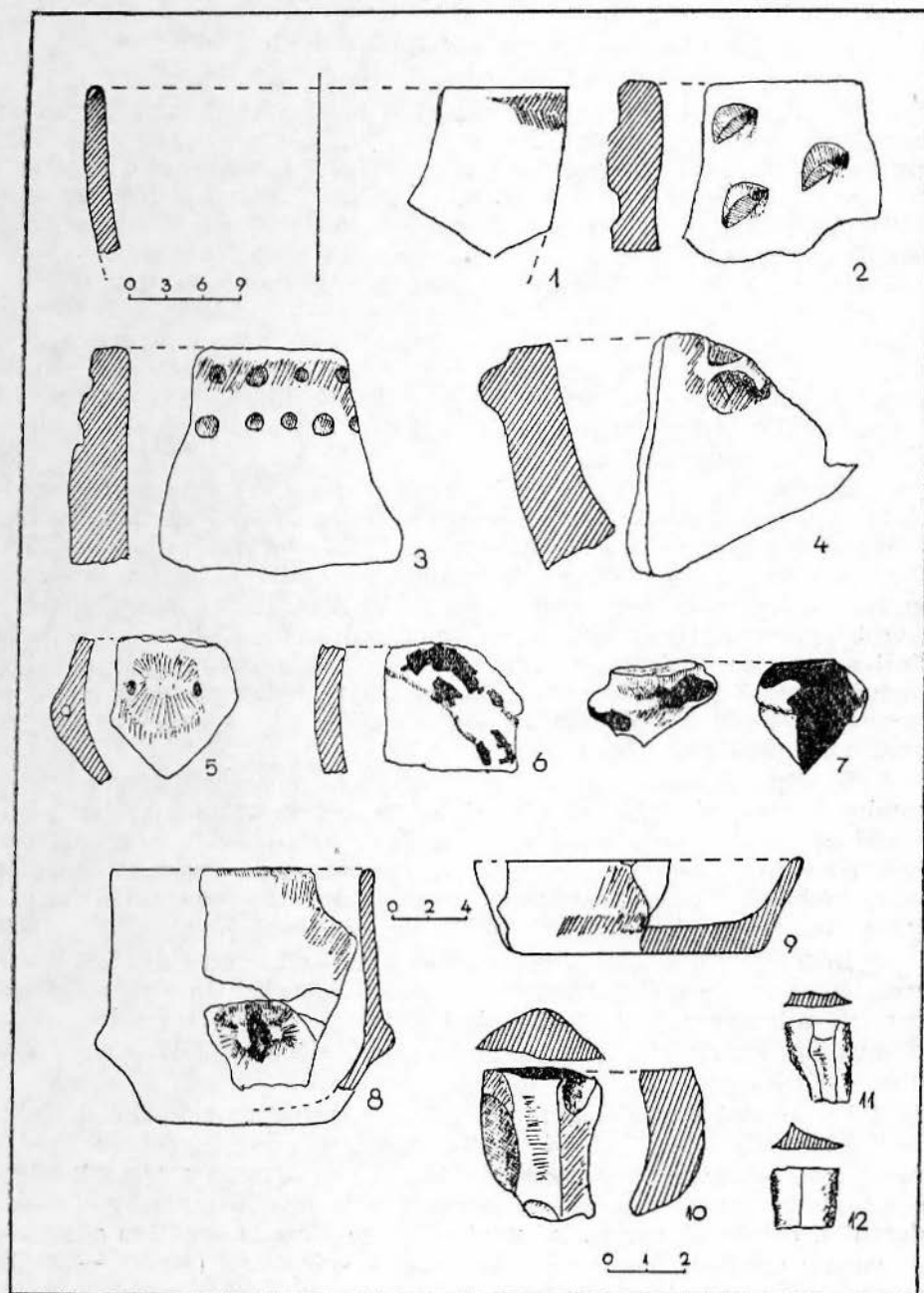

Fig. 2. Căpleni: Groapa nr. 1: 1—6, 8—9 — fragmente ceramice; 7 — os pictat; 11—12 — microlite din obsidiană.

găsite la acest nivel au ajuns întâmplător aici, prin galeriile de hârciogii sau deranjări ulterioare (feudal-târzii ori moderne);

— sol viu, de culoare galbenă (argilă geologică nisipoasă).

În SI au apărut numai două complexe (gropi).

Groapa nr. 1, surprinsă parțial în profilul drept al secțiunii, între m 4,5—7 de la capătul NV, în zona centrală a așezării, are o lungime de 2,5 m și se adâncește 20—30 cm în solul viu. Are fundul aproape plat, puțin albiat la mijloc și marginile oblice, putând fi folosită și ca locuință semiîngropată. Nu a fost dezvelită în întregime. Conținea: fragmente ceramice provenind de la vase mari, castroane, vase cu buza marcată de o linie incizată (Lippenrand), vase globulare cu gât cilindric marcat de o linie incizată cu toartă pe umăr etc., decorate cu linii incizate meandrice sau în zig-zag și cu pictură de culoare neagră (fig. 4/1—11, inv. 7647—7650), unelte din patră șlefuită (o testă din andezit ruptă din vechime și un percutor- PL. 1/6, inv. 7645—7646), deșeuri din obsidiană (fig. 4/6), chirpici cu urme de pari și nuiiele, cenușă, cărbuni și oase de animale.

Groapa nr. 2, săpată integral, se găsea în caroul 6, între m 10 și 12. Are formă ovală și se adâncește în trepte în solul viu. Dimensiuni: lungime: 2 m, lățime: 1,5 m, adâncime: 1,1 m, adâncimea maximă: 1,35 m. Conținea: fragmente de vase mari, unul reconstituibil grafic, din pastă grosolană având ca degresant nisip fin și rogozuri de mlaștină tocate (fig. 5/1, inv. 7651), o fructieră cu picior înalt și buza lobată, decorată cu linii meandrice incizate pe întreaga suprafață precum și cu urme de pictură neagră (fig. 5/8, inv. 7652), castroane fragmentare decorate cu butoni dubli (fig. 5/7, 9), chirpici, cenușă, cărbuni, oase de animale și microlite din obsidiană (fig. 5/3—6).

În stratul de cultură au fost descoperite numeroase fragmente ceramice provenind de la vase mari, castroane, străchini, cupe cu picior scund sau înalt, vase globulare, strecurători etc., decorate cu incizii, pictură cu roșu și negru sau numai negru, precum și ornamente plastice: butoni (simpli, alungiți, perforați), gurguie, proeminențe, unelte din piatră și os, un nucleu și multe microlite (fig. 6 și 7, inv. 7659—7680).

În S II/1987 a fost surprins în profilul sudic, între m 15 și 17 un strat compact de chirpici ars la — 60 cm adâncime în stratul de cultură pe o lungime de 1,80 m, având o grosime de 8—11 cm, care putea reprezenta resturile unei locuințe de suprafață deranjată. Din motive obiective nu a putut fi dezvelită.

La capătul vestic al secțiunii a fost surprins un mormânt de înhumare, M.2/1987 (fig. 1/c), în profilul nordic al acesteia. Pentru dezvelirea lui a fost deschisă o casetă de 1,5×1,5 m. Groapa mormântului nu s-a conturat clar, adâncimea ei oprindu-se la nivelul lutului galben nederanjat. Scheletul, aparținând unui adult, se găsea la —1,10 m adâncime, în poziție chircită, culcat pe parte stângă, orientat S (capul) — N (picioarele). Nu avea inventar funerar. Puținele fragmente ceramice și bucățile de chirpici găsite lângă schelet proveneau din stratul de cultură neolitic cu care de fapt a fost acoperit mormântul. Pe baza ritului funerar și a fragmentelor ceramice găsite în groapa mormântului, acesta

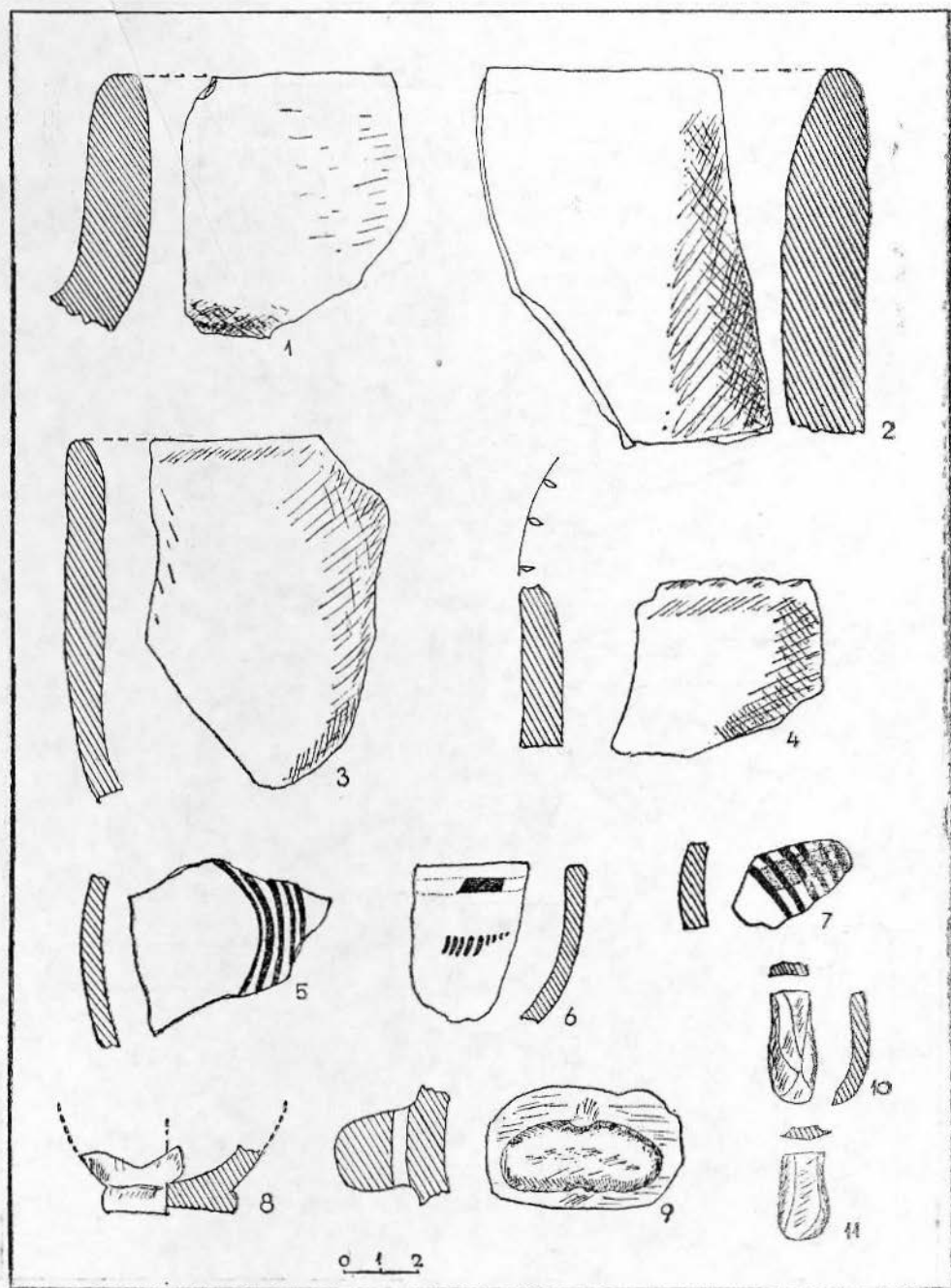

Fig. 3. Căpleni: Groapa nr. 10: 1—9 — fragmente ceramice; 10—11 — lame din obsidiană.

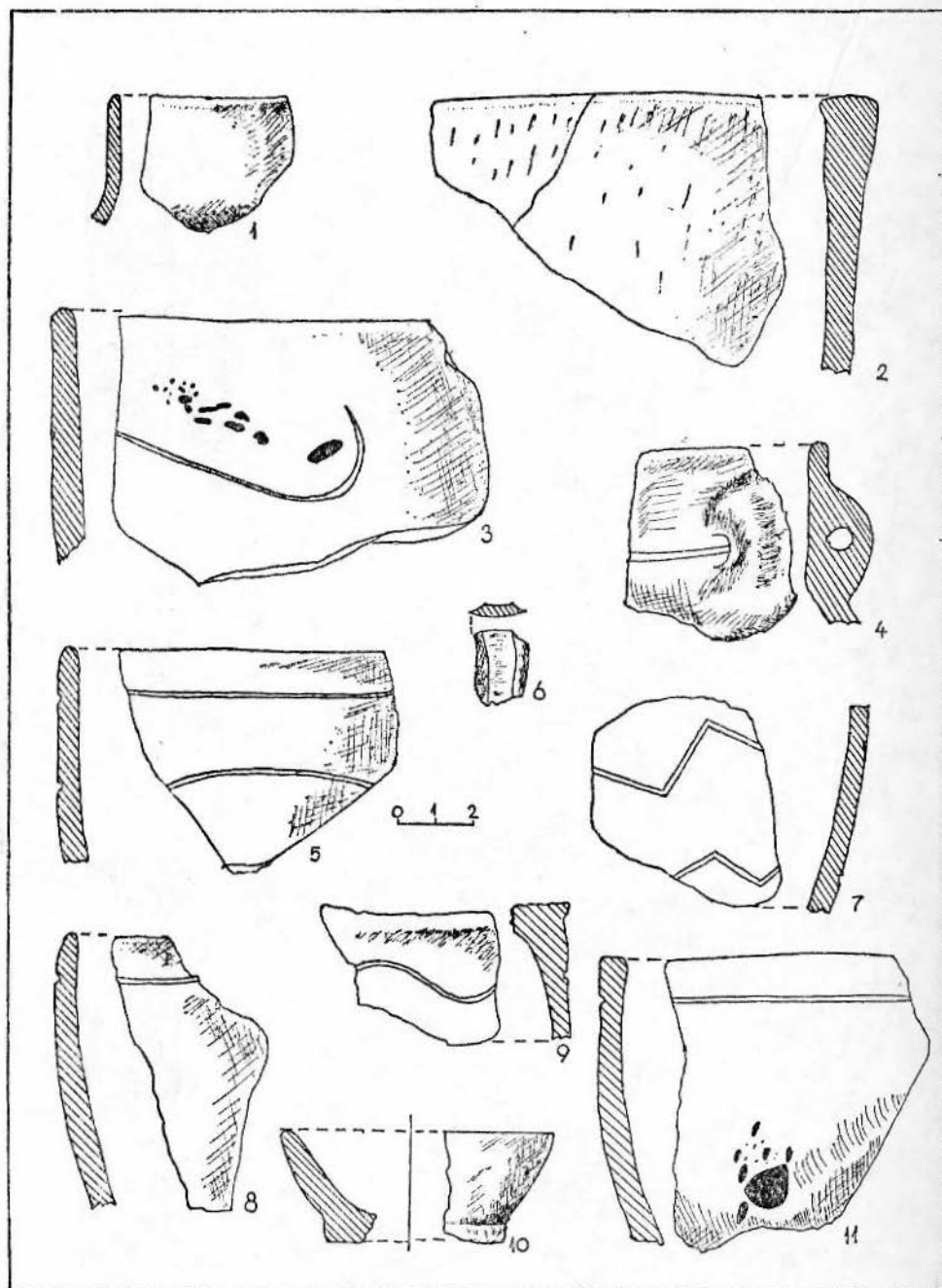

Fig. 4. Căpleni: S I/1986: G.1 1—5, 7—11 — fragmente ceramice; 6 — lamă din obsidiană.

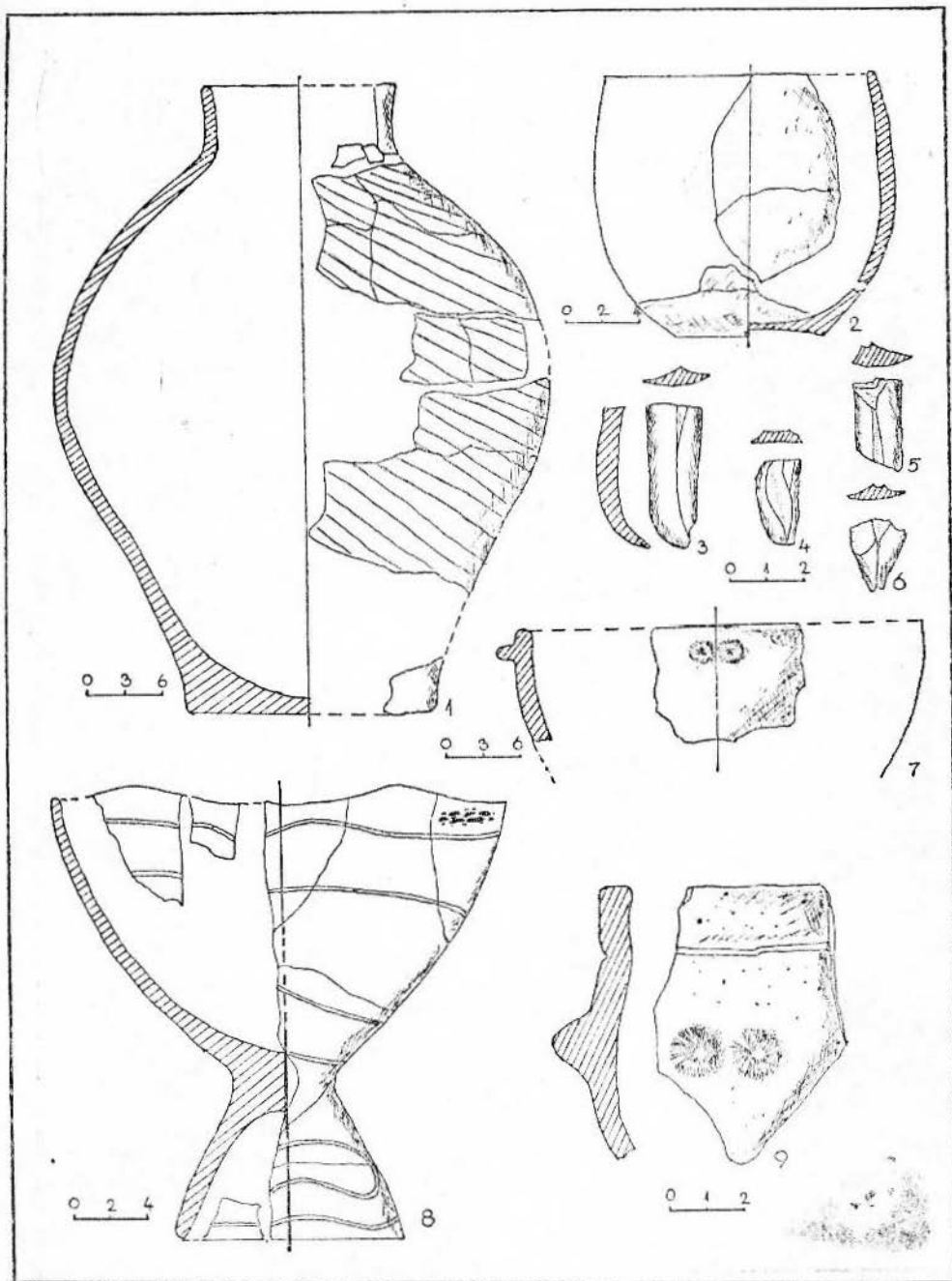

Fig. 5. Căpleni: S I/1986, G.2 1-2, 7-9 — ceramică; 3-6 — microlite.

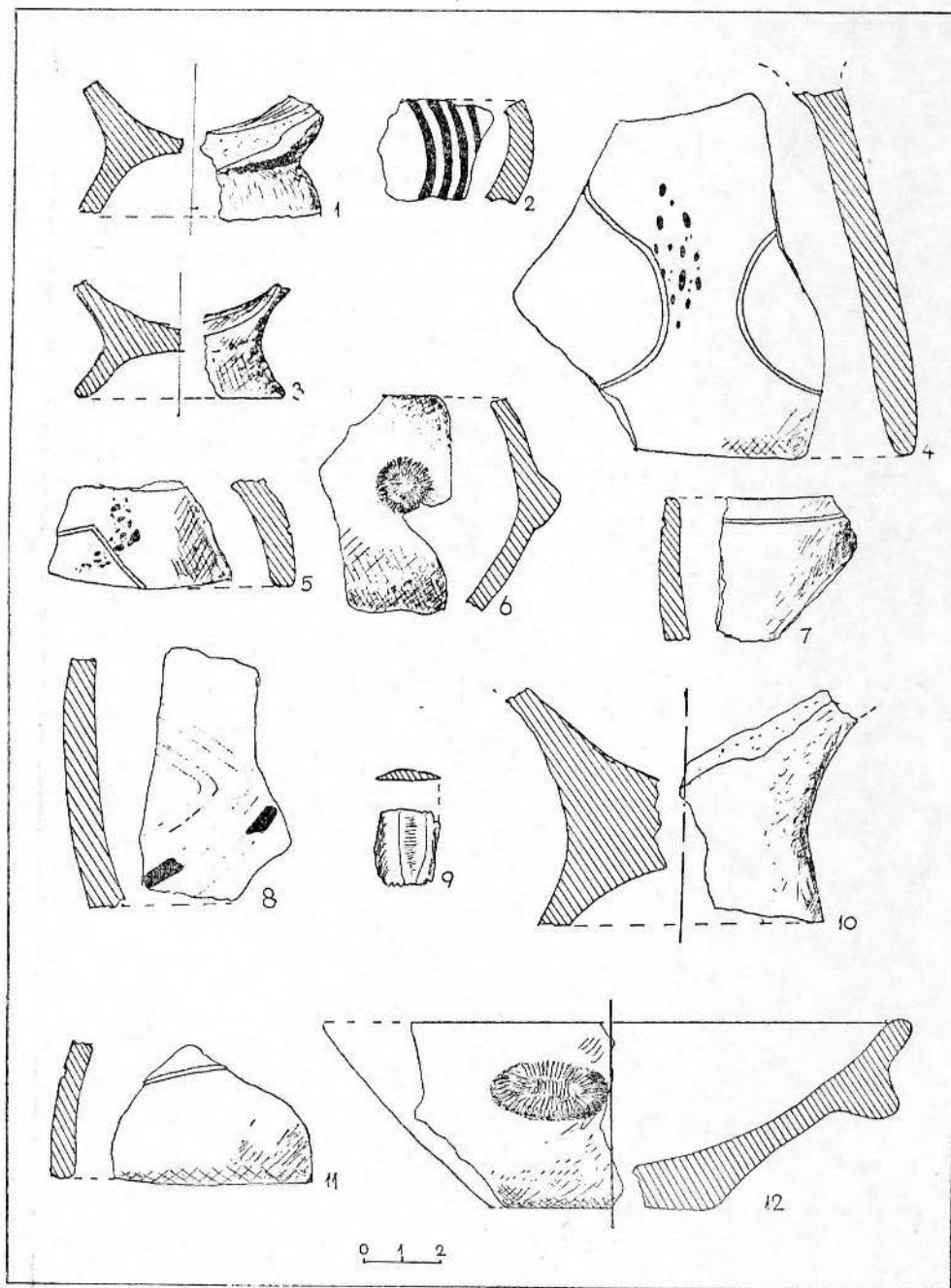

Fig. 6. Căpleni: S I/1986, strat de cultură: 1—8, 10—12 — fragmente ceramice; 9 — lamă din obsidiană.

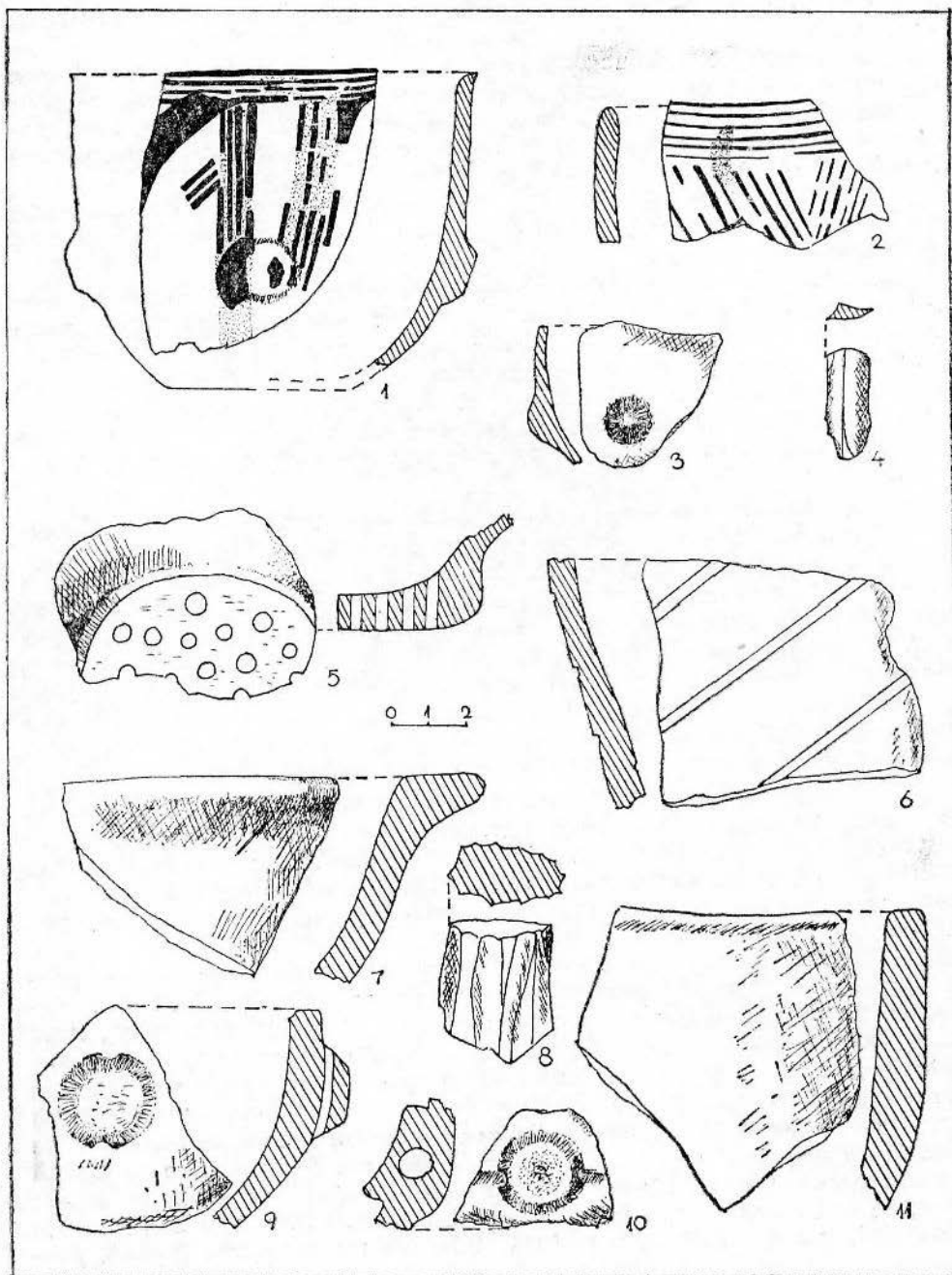

Fig. 7. Căpleni: S I/1986: strat de cultură: 1—3, 5—7, 9—11 — fragmente ceramice; 4 — lamă; 8 — nucleu din obsidiană.

se poate data cu certitudine în epoca neolitică, fiind contemporan cu aşezarea.¹⁰

Materialul arheologic descoperit în stratul de cultură din S II este identic cu cel prezentat anterior şi constă din fragmente ceramice provenind de la tipurile de vase menţionate, unelte litice fragmentare, puţine oase de animale şi o cantitate apreciabilă de microlite şi deşeuri de prelucrare din obsidiană (inv. 7681—7690).

Ceramică constituie cea mai semnificativă categorie de materiale arheologice descoperite în gropi şi aşezare. Se pot deosebi trei categorii principale:

a. Categoria vaselor de uz comun, de obicei de mari dimensiuni, modelate din pastă amestecată cu nisip, cioburi pisate şi rogozuri de mlaştină tocate mărunţ. Au culori închise, brun cenuşiu şi mai rar cărămiziu cu pete. În privinţa formelor, se remarcă vasele mari cu corp bombat, gât îngust şi cilindric (fig. 3/1—2; 6/1) şi castroanele (fig. 2/1—4; 8/11). În general sunt neornamentate sau mai rar, cu barbotină în vârci oblice (fig. 5/1) impresiuni cu unghia ori ciupituri (fig. 3/2, 4) şi butoni. Ardearea slabă.

b. Categoria vaselor din pastă bună reprezintă cantitativ cel mai important lot. Pasta este omogenă şi are ca degresant nisip şi cioburi pisate mărunţ. Forme: fructiere cu picior înalt şi buza lobată (fig. 6/8), cupele cu picior scund (fig. 6/1—2) sau înalt, castroane (fig. 4/2—3, 5, 8, 11; 5/2, 7, 9), străchini (fig. 6/12; 8/7), tipsii (fig. 2/9), vase globulare (fig. 7/9; 4/4), vase cu gât cilindric etc. Prezintă cel mai bogat registru ornamental constând din linii incizate în meandre, zig-zag ori paralele, „lippenrand”, urme de pictură de culoare neagră şi mai ales ornamente plastice, butoni simpli, alungiţi sau perforaţi, torţi. Vasele au o angobă de slabă calitate care se desprinde uşor. Arderea mai bună.

c. Categoria vaselor din pastă fină au ca degresant numai nisip fin şi angobă în culori şi nuanţe deschise, cenuşiu şi gălbui. Dintre forme semnalăm castroane mici (fig. 5/2; 3/4—7; 7/1—2), vase globulare (fig. 2/5; 6/6; 7/3) şi un vas mic cu fund inelar (fig. 3/8). Decorul este realizat prin pictură cu negru şi roşu sau numai roşu, butoni mici şi perforaţi şi proeminente împinse din interior.

Datorită faptului că ceramica apare extrem de fragmentară, prezentarea unor statistici proporţionale, în privinţa ornamenticii şi a formelor, pe complexe (numai o groapă a putut fi săpată exhaustiv), riscă la conluzii eronate ori nesemnificative. Cert este că incizia apare aproape întotdeauna în asociere cu pictura şi că aceasta din urmă s-a desprins de pe corpul vaselor (se prezintă sub formă de pete) odată cu exfolierea angobei, fie datorită tehnicii deficitare de lucru, uscare sau ardere, fie din cauza acidităţii solului. Pictura cu negru s-a realizat cu o substanţă bituminoasă, lucioasă, iar cea cu roşu este de natură minerală, cu aspect mat, ce se desprinde sub formă de praf. Raportat însă la întreg lotul de ceramică, cea decorată prin pictură şi incizie nu depăşeşte 3—5%, pre-

¹⁰ E. Comşa, *Contribuţie cu privire la riturile funerare din epoca neolitică de pe teritoriul ţării noastre*, OmD, 1960, p. 83—106, *idem*, JMV, 58, 1974, p. 113—156; *idem*, *Neoliticul pe teritoriul României* — consideraţii, Bucureşti, 1987, p. 149—152.

dominând ceramica uzuală, neornamentată și în general de slabă calitate. Acest lucru s-a observat și la alte descoperiri contemporane din zona Careiului, în special în așezarea de la Moftinu Mic „Pescărie” B¹¹, și Pișcolt „Căramidărie SMA”¹².

Unelte descoperite în așezare și în celelalte complexe sunt din piatră șlefuită (tesle, percutoare, râșnițe și șlefuitoare — Pl. 1/6) din os (străpungătoare și un fragment de os prelucrat pictat cu negru — fig. 2/7) și mai ales microlitele (nuclee, lame, răzuitoare, vârfuri) din obsidiană (care predomină) și silex (fig. 2/10—12; 3/10—11; 4/6; 5/3—6; 6/9; 7/8).

Resturile osteologice provin de la: bovine, cervide, suide, ovicaprine și păsări¹³.

Încadrare cronologică și culturală. Pe baza materialelor descoperite și a observațiilor efectuate cu ocazia săpăturilor, așezarea se datează în neoliticul mijlociu (începutul fazei) și parțial cel târziu și poate fi încadrată în cultura Ciumești¹⁴, denumită mai recent și grupul Pișcolt cu ceramică pictată¹⁵, faza mijlocie și târzie¹⁶. Complexele sunt contemporane cu așezarea, mai puțin groapa 1 (G. 1) cu mormântul (M. 1/1986), unde apar elemente din faza veche, cum ar fi prezența impresiunilor cu unghia și ciupiturile în ornamentarea ceramicii¹⁷, dar numai pe două fragmente (fig. 2/2—3). De aceea, G. 1 (care se găsește la o distanță apreciabilă de așezare și de celelalte complexe) este posibil să fie legată de o altă locuire aparținând neoliticului mijlociu din zonă¹⁸.

Caracterul restrâns al cercetărilor în așezare, faptul că nu au fost surprinse și dezvelite integral decât două complexe închise (G. 2 din S I/1986 și M. 2/1987 — din S II) nu ne permit evidențierea (deocamdată) clară a două faze cronologice distincte în evoluția locuirii. Acest lucru nu a putut fi surprins nici stratigrafic și nici după împrăștierea pe verticală a deșeurilor provenite din prelucrarea microlitelor din obsidiană, ele găsindu-se răspândite în tot stratul de cultură și pe întreaga suprafață cercetată, de altfel, microlitismul este specific tuturor fazelor culturii Ciumești¹⁹ (grupul Pișcolt).

Tipologia și ornamentarea ceramicii descoperite permite însă evidențierea a două etape în evoluția așezării — una constituind începutul fazei mijlocii a grupului Pișcolt²⁰. (G. 2 din S I, ceramica cu decor incizat și pictat cu negru, precum și cea cu „lippenrand”) și a doua din faza

¹¹ I. Némethi, *op. cit.*, p. 101—103.

¹² Gh. Lazarovici — I. Némethi, *op. cit.*, p. 23, 33—34.

¹³ Determinări efectuate parțial de C. Karácsonyi pe atunci muzeograf la secția de Științele Naturii a muzeului careian.

¹⁴ E. Comșa, *Dacia N.S.*, VII, 1963, p. 477—484; E. Comșa — Z. Nanasi, *SCIV*, 22, 1971, 4, p. 633—636; *ibidem*, 23, 1972, 1, p. 3—17; E. Comșa, *AAC*, XIII, 1973, p. 39—49; *idem*, *Neoliticul...*, p. 26, 31—33.

¹⁵ Gh. Lazarovici — I. Némethi, *op. cit.*, p. 17—60.

¹⁶ *Ibidem*, p. 30—34.

¹⁷ *Ibidem*, p. 27—30.

¹⁸ Densitatea locuirilor neolitice la Căpleni este mare, fiind cunoscute până în prezent patru așezări pe o rază de 2 km, vezi I. Némethi, *op. cit.*, p. 16, 24—26.

¹⁹ Al. Păunescu, *Dacia N.S.*, VIII, 1963, p. 467—475; E. Comșa, *ibidem*, p. 477—484; *idem*, *Neoliticul...*, p. 31—32.

²⁰ Gh. Lazarovici — I. Némethi, *op. cit.*, p. 30—33.

târzie a aceleiași culturi²¹ (majoritatea materialului). Lipsește faza mijlocie, cu ceramică de bună calitate, cu angobă lustruită și decorată cu motive expresive și bogate prin pictură de culoare neagră, care constituie de fapt perioada de maximă dezvoltare a acestei culturi²². Aceeași situație se găsește și în locuirea de la Moftinu Mic, cu care așezarea de la Căpleni are cele mai apropiate analogii²³.

Cercetările viitoare din zona Careiului vor trebui să-și axeze obiectivul pe surprinderea și evidențierea stratigrafică a cronologiei interne a culturii Ciumești sau a Grupului Pișcolt, precizarea cu exactitate a fazei timpurii și mai ales târzii a acesteia, precum și evoluția comunităților spre cultura Tisa timpurie (I și II) din neoliticul târziu.

FOUILLES ARCHÉOLOGIQUES DANS L'AGGLOMÉRATION NÉOLITHIQUE DE CĂPLENI (DÉP. SATU MARE)

(Résumé)

Les recherches archéologiques en 1986—1987 sur le territoire de la commune de Căpleni (ville de Carei, dép. Satu Mare), localité située dans une zone de plaine, ont découvert 13 complexes archéologiques néolithiques (11 fosses ménagères, un four de potterie et une tombe d'inhumation) et une agglomération néolithique (dont une fosse et une tombe d'inhumation en position accouplée ont été recherchées).

Chronologiquement, le matériel découvert dans les complexes et dans l'agglomération est encadré dans le néolithique évolué et tardif et culturellement dans le groupe Pișcolt, avec de la céramique peinte.

EXPLICATION DES FIGURES

- Pl. I. Căpleni: 1. Séction nr. I/1986; 2. Fosse nr. 4; 3. Four de potterie; 4. Tombe nr. I/1986; 5. Fragment céramique; 6. Outils en pierre polie.
- Fig. 1. Căpleni: a. L'agglomération néolithique — plan; b. Tombe I/1986; c. Tombe 2/1987.
- Fig. 2. Căpleni: Fosse nr. 1: 1—6, 8—9 — fragments céramiques; 7 — os peinte; 11—12 — microlithes en obsidienne.
- Fig. 3. Căpleni: Fosse nr. 10: 1—9 — fragments céramiques; 10—11 — lames en obsidienne.
- Fig. 4. Căpleni: Séction I/1986, Fosse nr. 1: 1—5, 7—11 — fragments céramiques; 6 — lame en obsidienne.
- Fig. 5. Căpleni: Séction I/1986, Fosse nr. 2: 1—2, 7—9 — céramique; 3—6 — microlithes.
- Fig. 6. Căpleni: S I/1986: 1—8, 10—12 — fragments céramiques; 9 — lame.
- Fig. 7. Căpleni: S I/1986: 1—3, 5—7, 9—11 — fragments céramiques; 4 — lame; 8 nucléée en obsidienne.

²¹ *Ibidem*, p. 33—34.

²² Vezi nota 20.

²³ I. Némethi, *op. cit.*, p. 101—103.